Daniel Crljen

Liepa plavka – Naš Poglavnik

Prof. Daniel Crljen:

Liepa plavka,

iz knjige Naš Poglavnik – Velebit, Zagreb, 1943.

U grad je stigao jedan jedini primjerak nakon neumornog traganja nekolicine najvjernijih. Tajanstvenim, pobožnim šapatom proširila se je medju pouzdanima viest, da je *Liepa plavka* stigla. Ljudi su osjećali uzbudjenje kao djeca pred božićnim drvcem. U svečanom razpoloženju odlazili su redom na odredjeno mjesto da je vide, jer su osjećali, da će im biti lakše u duši. Veselili su se samom dodiru s knjigom, koju je Poglavnik napisao, kao da će dodirnuti njega samoga, tako dalekoga i tako nedohvatljivoga.

Listali su redom zgužvane i poderane stranice knjige, koja je nosila otiske bezbrojnih prstiju i tragove svih mogućih skloništa, u koja se je morala sakriti pred hajkom diktatorskih njuškala. Knjiga je bila već raztrgana na nekoliko dielova, jer nitko si nije mogao priuštiti luksuz, da cielu knjigu drži nekoliko dana kod sebe, dok je pročita. Svi su je željeli imati, čitati dva – tri puta, deset puta, ako je moguće. A knjiga je ipak morala nastaviti svoj put, da i drugima dodje u ruke, da je i drugi dodirnu i pročitaju. Zato je čitatelj drugog odlomka, dao prvi odlomak drugome i tako redom ostale odlomke. Koliki su knjigu pročitali uz električno svietlo ili lojanicu tokom jedne jedine noći, i sutradan je predavali drugima kriomice izpod kaputa neispavani, velikih podočnjaka, ali veseliji i zadovoljniji nego ikad.

Kolikima je ta knjiga dočarala carstvo njihovih snova, u kojem se ne bore izmišljeni junaci Divljeg Zapada, nego ljudi od krvi i mesa, čija imena svi znaju. Koliki su se s uzhićenjem u dušu svom svojom razbuktalom maštom uživljavali u borbu ustaških junaka, koji su se proslavili, ne možda avanturističkim podhvatima nekakvih kopača zlata ili američkih gangstera, nego uzvišenom i krvavom, samopriegornom i svetom borbom za oslobodjenje Hrvatske.

Bezbroj mladih ustaša vidio je u Dulibiću, tom idealnom liku ustaškog borca, svoj uzor, a u njegovom težkom i opasnom radu svoju životnu svrhu.

Ta je knjiga odkrivala tajne života i djelovanje ustaške vojske, od čijih su se djela tresli temelji države zle uspomene, pred čijom su rukom drhtali njezini silnici i vlastodržci, u čijem je imenu nalazio hrvatski narod utjehu i pomoć. Divljenje, ponos i samopouzdanje izazivala je *Liepa plavka,* u kojoj je bilo prikazano sve što hrvatska djevojka posjeduje, liepo i drago, idealno, po žrtvovno i meko.

O svim se junacima te knjige na dugo razpravljalo, iznošene su misli i utisci, tražilo se sličnost sa živima, čiji je rad već bio poznat, pogadjalo sretnike, koji su svojom ustaškom djelatnošću zavriedili, da ih Poglavnik u svom djelu ovjekovječi.

A knjiga je medjutim nastavila svoje podzemno putovanje od grada do grada, od sela do sela, jer je vanredno mali broj primjeraka bio razširen po Hrvatskoj. Nu čim se je u nekom kotaru pojavila, ljudi je nisu više puštali iz ruku, niti je jedan sat ležala nečitana. U nekim su mjestima bile organizirane i čitave skupine, koje su zajednički je čitale, da bi tako knjigu upoznao u što kraćem roku što veći broj ljudi.

A kad je dospjela na selo, okupljale bi se obitelji oko kućnog ognjišta, te bi uz vatru, tog svjedoka i čuvara svih seljačkih razgovora, ciele narodne mudrosti, čitao najpismeniji stranicu po stranicu, a svi su ukućani pobožno slušali. Nisu doduše svi pravo razumjeli, o čemu se radi, ali svi su slušali jednako pažljivo. Što za to, ako po koju ne razumiju! Ta to se sluša, jer je njihov Ante to napisao. I u tim priprostim seljačkim dušama vrelo je svaki dan sve to jače, a pod njihovim surovim haljetcima

i kabanicama buktio je vulkan stare slave i veličine, koji se je u najtežim danima robstva obnavljao u s vim hrvatskim dušama.

Liepa plavka pokazala im je put, kojim ponosne ustaške postrojbe kreću, a oni su instinktivno osjetili, da je taj put jedini pravi hrvatski put. Iz te su knjige naučili težinu i uzvišenost ustaške borbe, i bili su privučeni i potežkoćama i slavom, kojom se Poglavnikova vojska ovjenčala. I opet se je povećao broj tihih, pritajenih i neprimjetnih Poglavnikovih suboraca.

Koliko je neprilika bilo s prenošenjem te ustaške dragocjenosti. Nijednom se prenosiocu nije radilo o redarstvenim mjerama, obtužbi i kazni, ali je svaki zadrhtao na pomisao, da jedan primjerak tako riedke dragocjenosti propadne. Zato je čuvanju te knjige bilo posvećeno kadikad više brige i opreza negoli prenošenju oružja, koje je glave dovodilo u pitanje.

Najstrože se je pazilo u prvom redu, da ne dospije u ruke, pa čak ni da ne dozna za njezino postojanje bilo tko, čija pouzdanost, ozbiljnost i podpuna odanost ustaškoj misli nisu bile sasvim sigurno dokazane. Mladji su smatrali pravim odlikovanjem, ako im je bilo dopušteno da vide *Liepu plavku* i da je čitaju. I svak je duboko u dnu duše osjetio, kako je mila svetinja i neprocjenjiva dragocjenost ta prljava, poderana knjiga, iztrganih, pljesnivih i mastnih listova, koja bi s vojim izgledom bila na sramotu i najsiromašnijoj i najneurednijoj knjižnici. A ipak se po obljubljenosti i vriednosti nije s njom moglo mjeriti ni jedno divot izdanje bilo kojeg remek djela, pa makar imalo zlatorez i najfiniji papir, pa makar bilo i u kožu uvezano, a pisac mu bio svjetskog glasa i genialnih sposobnosti.

Liepa plavka bila je više nego književno remek djelo. Ona je bila dio Poglavnikovog stvaranja, prema tome komad njegove duše,

kojim su se zanosili i opajali prezreni, progonjeni i mučeni nositelji ustaške misli u zarobljenoj Domovini.

A komadić Poglavnikove duše vriedniji je od svih remek djela svieta.

Zato je *Liepa plavka* bila čuvana kao oko u glavi, a pitanje njezinog čuvanja i širenja dalo je maha domišljatosti i lukavosti.

Jednom je prilikom knjiga prošla opasan put u košari jaja na glavi priproste piljarice. Drugom ju je prilikom prenielo izpod samara jedno strpljivo i skromno magare. Više puta su vojnički teklići zaštićeni povjerljivošću svoje službe prenosili taj papirnati eksploziv, koji je neprimjetno trgao i lomio temelje države zle uspomene, djelujući jače i razornije od najteže bombe.

Neobrazovanost i glupost plaćenih doušnika i progonitelja pomogla je kadikad u slučajevima, koji su se činili beznadni. Jedan se je dao prevariti nevinim omotom knjige, a drugi je vršeći premetačinu u stanu nekog sveučilištarca povjerovao, da je to nekakav ljubavni ro man, o čemu ga je s najnedužnijim i zrazom lica uvjeravao vlastnik.

I opet je uzprkos potežkoća i peripetija knjiga dalje prodirala, išla iz ruke u ruku, hranila, oduševljavala, vjerom izpunjala, hrabrost razvijala. Što se je više povećavala hajka za njom, tim je veći bio oprez vjernih, čim su bile brojnije zamke, koje je neprijatelj postavljao, tim su raznovrstnije bile varke i tim veća domišljatost, kojom se je svim mogućim zamkama izmicalo.

I *Liepa plavka* opet je svuda dospjela. U krevetu pod pokrivačem, da ni roditelji ne primjete ništa sumnjivo. U školi pod klupom za vrieme satova "dobrih" profesora, koji riedko napuštaju katedru. U uredu, kad je prošlo vrieme primanja stranaka. Na polju nakon posla, za vrieme izleta, kad se ipak

malo lakše i malo slobodnije diše. U zatvoru se je nalazila vrlo često, baš joj se tamo nitko nije nadao, jer je tamo bila željnije primana nego igdje.

Svugdje je doprla, stotine oduševila i privukla ta knjiga, koja je u nekoliko primjeraka skromnog izgleda, iztrganih korica i poderanih listova obišla Hrvatsku uzpostavljajući intimnu i duboku, unutarnju, samo Ustašama razumljivu vezu izmedju Poglavnika i Domovine.

Sličnim je oduševljenjem i strahopoštovanjem bilo primano sve, što je dolazilo iz Poglavnikove blizine, ili je s njim i njegovim radom imalo bilo kakve veze.

S koliko se je čudnih, neopisivih dojmova uzimalo u ruke i čitalo novine koje su nosile naslov: *Nezavisna Hrvatska Država.* Ljudi nisu vjerovali svojim očima od sreće i zanosa, da postoje novine, koje smiju promicati misao hrvatske države, dok je u d ržavi zle uspomene novinama bilo sprječavano i samo hrvatsko ime spomenuti. Grudi su se širile od ponosa kod čitanja viesti o ustaškoj djelatnosti u inozemstvu, a ljudi su s uzdahom olakšanja pročitali sve članke, koji su se odnosili na državu zle uspomene, a iz kojih se vidjelo, da Hrvati u inozemstvu pažljivo prate i oštro reagiraju na silničke postupke uljeza i nametnika po Hrvatskoj.

Nešto češće nego " Nezavisna Hrvatska Država" dopadao je Ustašama u domovini ruku " Grič" i " Ustaša". Iz svake rečenice tih listova zračio je duh borbe i vjere u pobjedu. Koliko je puta nekoliko sažetih misli iz " Ustaše" ili " Griča" predstavljalo jedinu svietlu točku Ustašama u najtežim danima, kad su na njih priredjivane gore hajke nego na šumsku divljač, kada je svaki zakon vriedio, ako ih se na temelju njegovih paragrafa moglo

goniti i osudjivati, i kada su svi zakoni bili van snage, ako su trebali zaštititi bilo kojeg čestitog Hrvata, ublažiti kaznu bilo kojem ustaši. Poglavnikove rieči sadržane u uvodnicima, koje je sam pisao, bile su " Ustaši" poput malih odlomaka Svetog Pisma vjerniku izvor smirenog pouzdanja i novog nadčovječanskog samopriegora, kojim se je ne samo podnosilo neminovne udarce neprijatelja, već pojačanom djelatnošću izazivalo i junački primalo još teže, još okrutnije.

Godine, 1932. kad je diktatorsko nasilje najteže pritisnulo Hrvatsku, a cieli se hrvatski narod na svom križnom putu nalazio pri vrhu Kalvarije, kad su i pojedini sinovi hrvatskog naroda radi svojeg dobra zaboravili i izdali Hrvatsku gradeći na toj izdaji vlastitu karijeru i blagostanje, Poglavnik je tješio svoj narod, sagnuo se do malog, mukotrpnog hrvatskog čovjeka i govorio mu u božičnoj čestitci, koju mu je tada uputio:

"Ti, hrvatski narode, ne očekuješ svoga spasa od gavana i bogatuna, od mogućnika i dostojanstvenika, koji nemaju srdca, ni u njemu ljubavi za tebe i za tvoj dom, nego će te iz tvog robstva osloboditi i podići poniženi, pogaženi, omalovaženi, razkućeni i na muke stavljeni, jer oni imaju srdca, u njemu ljubavi, u grudima junačtva, u desnici snage.

Oni će pobiedite silnike i dušmane, izvojevati slobodu, da se i u tvoje domove povrati mir, sreća i blagostanje, da i po njima zasja svietlo radosti i odjekne pjesma veselja. Pobiedit će oni, koji pregaraju, trpe, čeznu, rade i vjeruju."

I tako je od Božića hrvatskom narodu vraćena vjera u bolje dane, u slobodu i sreću, u samostalnost i blagostanje. Vraćao mu je tu vjeru jedini Poglavnik, jer su mu je svi ostali slabili, krnjili, umanjivali i uništavali. Zato se je lik Poglavnikov pomalo izdvajao u očima narodnim izmedju svih sinova hrvatskog

naroda, k njemu su se postepeno obraćale sve narodne težnje, njemu su išle sve narodne želje, njemu su sa na razpolaganje stavljale sve narodne snage. A njegova je božična čestitka išla od grada do grada, od sela do sela, od ognjišta do ognjišta, od jednog božičnog drvca do drugog, razveseljavajući, tješeći, otirući suze, donoseći mir i spokojstvo i izpunjajući svu Hrvatsku velikim, neograničenim pouzdanjem u Poglavnika, koji se jedini bori, kad drugi popuštaju, koji jedini stoji, kad se drugi saginju, kojim jedini vodi, jer se nitko drugi osim njega ne usudjuje voditi.

Cieli narod gleda u Poglavnika, koji mora pobiediti, jer to hoće.

Dugo je medjutim i težko bilo čekati, da ti odrazi Poglavnikova rada i djelatnosti Ustaškog oslobodilačkog pokreta dodju iz inozemstva. Bilo je vrlo malo kanala, kojima je to moglo stići u domovinu, a svaki dan je bilo sve teže održavati vezu. Pa i ono što je stizalo, bilo je premalo, da se ustaškim sjemenom zasije ciela njiva, čitava Hrvatska. Stoga su ustaše i u domovini radili neumorno na s tvaranju ustaškog tiska, da bi Poglavnikove misli i težnje, nacrti i djelatnost što prije zahvatili i proželi sve hrvatske krajeve.

Dok se je s jedne strane pokušavalo buditi ustašku sviest preko dozvoljenog tiska provlačeći oprezno i uvijeno po koju dobru misao, braneći obće narodne probitke, a dodirujući tek neizravno najvažnija pitanja, o kojima neprijatelj nije nikada dao ni jedne rieči napisati, s druge se je strane sipalo u narod letke, proglase i na malim strojevima umnožene listove, koji su nicali jedan za drugim po raznim hrvatskim mjestima.

Svi se ustaše sjećaju onih dana, kad je izlazio "Hrvatski Narod", koji je ustašama u domovini i cielom hrvatskom narodu

zasićenom neprijateljskom promičbom davao prieko potrebnu duševnu hranu. Svima je još u živoj uspomeni broj posvećen Antunovu, kada je na jedinstven način kroz kult sv. Ante propleten i divno izražen lik Poglavnika, neprimjetno i prikriveno, a opet srdačno i duboko za srdca, koja su ustaški osjećala, za ljude, kojima je hrvatska duša svaku rieč protumačila.

Ilegalni tisak bio je raznolikiji i brojniji. Mnogo je stvari trebalo otvoreno reći, mnoge pouke i savjete bez uvijanja iznieti, mnoge zapoviedi svim ustašama jasnim i razumljivim jezikom izporučiti. Mnogo je puta trebalo doslovno donieti neku Poglavnikovu poruku, pozdrav ili uputu, a trebalo je i vlastodržce države zle uspomene razkrinkati i otvoreno napasti. Sve je te zadatke preuzeo na sebe ilegalni ustaški tisak u domovini. I tih nekoliko listića, koji su svako malo vremena zalepršali nad Hrvatskom, zadavalo je čuvarima tudjinske vlasti više brige nego najkrupnija državna pitanja. Ti su im listići bili svjedoci snage, koja se oko njih nalazi, a ipak im nije na dohvatu ruke, koja im prieti, a da oni protiv nje ne mogu ništa poduzeti. Oni se boje te snage, a boje se još više jednog jedinog imena, iz kojeg sva ta snaga proiztiče, jednog jedinog čovjeka, koji iz daljine svom tom tajanstvenom snagom upravlja. Oni ga neprestano psuju, jer se neprestano plaše. Čim se više plaše, tim ga više psuju, a čim ga više psuju, tim se više plaše. Ime za njih strašnog, moćnog, neoborivog Poglavnika ne da im mira danju, oduzima im san noću.

A ustaše neumorno rade na sve strane, osvajaju nove položaje, prodiru s obljepljenim i snažnim imenom Poglavnika svugdje izdižući njegov lik visoko iznad ciele Hrvatske, tako da svi Hrvati mogu u njega gledati i slieditи ga kao nekoć tri Kralja s

Iztoka čudesnu zviezdu.

Letci se prosiplju na sve strane. Nu ni jedan zacielo nije tako snažno prodrmao duhove u Hrvatskoj i izazvao zaprepaštenje kod neprijatelja, kao onaj, na kojemu je prvi put uz Poglavnikove slike bila donesena zemljovidna karta Nezavisne Države Hrvatske. Po odjeku tog letka i bezglavoj reakciji državnih vlasti vidjelo se, kako su uzdrmani temelji države zle uspomene.

Čim se je borba više primicala kraju, tim su život, rad i borba Poglavnika dolazili više do izražaja u s vim i legalnim ustaškim tiskopisima.

Nakon jednog desetljeća ustaškog rada bilo je jasno, da hrvatski narod ima vodju, kakav se radja u jednome narodu svakih tisuću godina. Svim poznavaocima prilika bilo je očito, da je Poglavnikov put jedini izpravni put hrvatskog naroda, i da je njegovo djelo zalog sretnije budućnosti Hrvatske.

Stvaranju istog uvjerenja u cielom hrvatskom narodu služio je sav raznovrstni ustaški tisak u domovini i izvan nje.

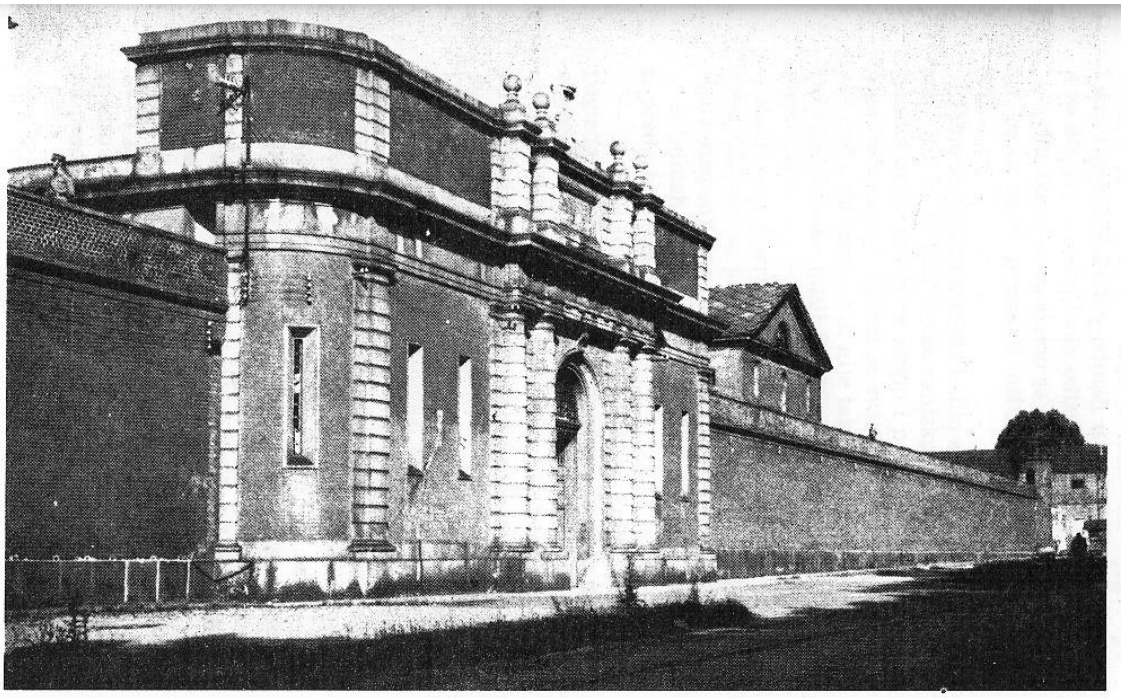

Tamnica Carceri Giudiziarie "Le Nuove" u Torinu - Italia, u kojoj je Poglavnik Dr. Ante Pavelić napisao roman "Liepa Plavka".

Le mystère de la femme blonde de l'Oustacha dévoilé par Ante Pavelic

PARIS-SOIR 12 Février 1936

EXCLUSIVITÉ « PARIS-SOIR »

Le chef de l'Oustacha, emprisonné à Turin, fait des révélations sensationnelles

EN MARGE DU PROCÈS D'AIX

PARIS-SOIR 13 Février 1936

Le roman de la "femme blonde" "Oustacha" par amour

par Ante PAVELIC

EN EXCLUSIVITÉ

LE MYSTÈRE DE LA FEMME BLONDE

PARIS-SOIR 15 Février 1936

Un petit hôtel parisien... un coin de rue à Marseille ce sont les dernières étapes de la mission de sœur Tuga

ET, APRÈS L'ATTENTAT, ELLE TROUVA A GÊNES UNE MORT MYSTÉRIEUSE...

par Ante PAVELIC, chef de l'Oustacha

EN EXCLUSIVITÉ

Nous publions aujourd'hui la dernière partie du récit rédigé par Ante Pavelic à la prison de Turin, récit qui dévoile le mystère de la « femme blonde », assistante du régicide de Marseille, et que nous aurons reproduit en exclusivité, à titre strictement documentaire.

C'est à titre strictement documentaire, nous le rappelons, que nous publions le récit du chef de l'Oustacha, condamné à mort par contumace par les Assises d'Aix-en-Provence.

Voici le résumé des parties de ce récit déjà publiées :

« Orpheline de vingt ans, fille d'un général croate, la future « madone de l'Oustacha » était employée, en mars 1932, par une usine viennoise. A ce moment, elle fait connaissance d'un émigré croate, Kruncslav Dulibitch, qui n'est autre que Kelemen, le futur régicide. Celui-ci ne tarde pas à exercer sur la jeune fille une tendre et surtout redoutable influence. Envoyée à Zagreb

sitôt demandé qu'on préparât sa note et son auto.

Le télégramme était ainsi libellé :

« Pars tout de suite pour Paris. Descends hôtel Sainte-Anne. Bien tendrement... Pierre. »

La marche vers l'attentat

A Vallorbe, une galanterie de bon aloi a présidé à l'examen des papiers de l'étrangère. Ses bagages, entr'ouverts, n'ont laissé apercevoir que l'équipement d'une femme dont l'élégance paraissait être le plus grave souci.

Le 5 octobre, de grand matin, la femme blonde roulait dans les rues parisiennes encore désertes. Hôtel Sainte-Anne, après avoir assuré le garage de sa voiture, elle a rédigé en hâte sa fiche d'entrée, puis a demandé qu'on la laissât dormir jusqu'à midi.

A midi 30, le téléphone a retenti dans la chambre. A la voyageuse, un visiteur est annoncé.

Sur la route de Vallorbe à Paris, Marija s'est préparée, par la pensée à re-

par les cuivres. La *Marseillaise* continue... C'est la salve qui marque un temps d'arrêt... La salve reprend... Brusquement, *Marseillaise* et coups de feu cessent ensemble.

Marija ne veut pas se laisser emporter par la foule qui déferle vers l'attentat. A la minute des coups de feu, elle a résisté à la défaillance. Maintenant, elle résiste à la ruée. Elle aura la force d'obéir, de courir au rendez-vous.

Le rendez-vous : une borne sur le rivage ligure, en vue de la Lanterne de Gênes... Au garage, Marija a consulté la carte... Voilà l'auto lancée sur la route de Toulon.

L'auto tourne le dos à Marseille. Marija se sait déjà loin des touffes de drapeaux et des arbres de la place. Pourtant, la *Marseillaise* continue de résonner à ses oreilles, avec l'accompagnement d'une interminable salve.

Toulon... Cannes... Nice... L'automobiliste a pu forcer désespérément l'allure, l'obsédant déchaînement des cuivres des browning n'a pas cessé de l'as-

Naslovi francuzkih novina "Paris-Soir" koje su donašale u nastavcima roman "Liepa Plavka".

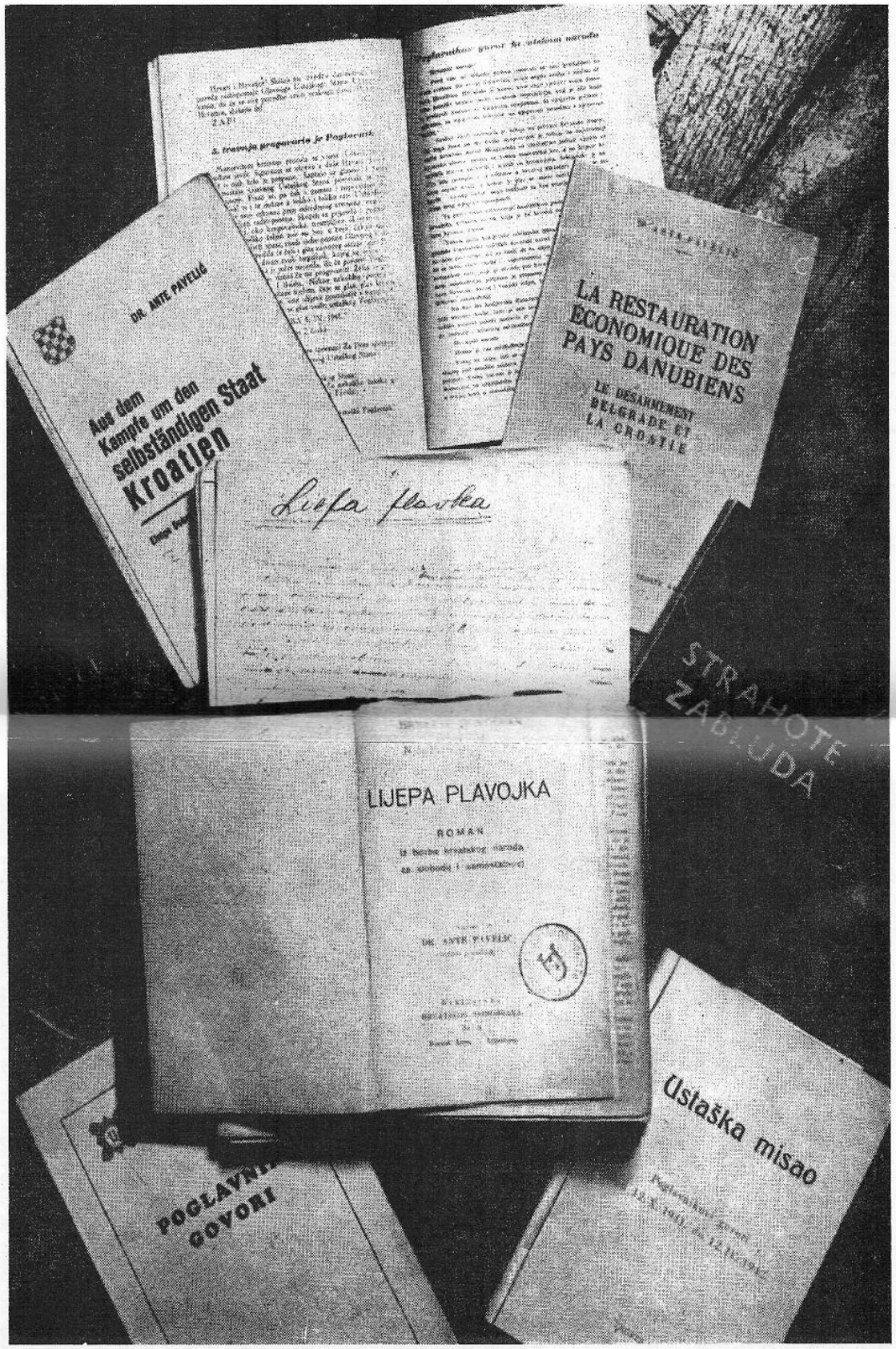

Fac-simil raznih izdanja knjiga Poglavnika dra Ante Pavelića. U sredini otisak izvornog rukopisa romana "Liepa Plavka". Otisak iz Vjestnika Hrvatskog Oslobodilačkog Pokreta "Ustaša" Zagreb 26. veljače 1944. Godište XIV. broj 8.